

nastala v pořadu odmíka, neboť redaktorka zřejmě nebyla s to rychle pochopit, o co vůbec jde – přiznám se, že já též. Tedy něco jako supervize „na třetí“ a ještě k tomu „tele-“ (tedy dálková). S hrůzou jsem pomyslel na ostatní posluchače, z nichž možná někteří ani nevědí, co to je supervize, jak pak mohou chápat „supervizi supervize supervidovaných“. A konec hrůzám ještě nebyl: naše supervizorky budou supervidovány americkým supervizorem – klinickým psychologem, který má zkušenosti s péčí o pomáhající profese v souvislosti s událostmi 11. září roku 2001 v USA. Nevím, nevím, když jsem byl v roce 2002 poprvé v Rusku na konferenci ke stému výročí narození A. R. Luriji, měl jsem dojem, že psychologů je tam skutečně hodně, mají přeloženo mnohem více hodnotné zahraniční – hlavně americké – psychologické literatury, než je tomu u nás, a zřejmě mají i zkušenosti s pomocí pomáhajícím profesím (14 dnů po našem odjezdu došlo totiž k masakru v divadle na Dubrovce). Možná motivací kolegyň bylo „osvěžit si“ ruský jazyk.

Petr Kulišťák

Osobní sdělení

V 1. čtvrtletí roku 2005 slaví své významné životní výročí mnozí naši členové. Srdečně gratulujeme!

Stanislav Balík	Jaro Křivohlavý	Vladimír Smékal
Kristina Červenková	Jan Kunhart	Alice Stuchlíková
Helena Chroboková	Zdeněk Kuťák	Antonín Šimek
Josef Kavka	Iva Málková	Bohumila Vokáčová
Rudolf Kohoutek	Hana Pešinová	Eva Vyskočilová

Významné životní jubileum profesora Jara Křivohlavého

Dne 19. 3. 2005 se dožívá 80 let průkopník humanismu, zdraví a zrání osobnosti, spirituality a smysluplnosti lidského života, naděje i radosti, mezilidských vztahů a komunikace, sociální opory a zvládnání stresu i těžkých životních obtíží, **prof. PhDr. Jaro Křivohlavý, CSc.** Známe ho jako velmi citlivého, hlubokého, skromného a klidného člověka s otevřeným srdcem k víře, lásce i odpuštění.

Jubilant se narodil 19. 3. 1925 v Třebenicích, okres Litoměřice jako jediný syn Karla Křivohlavého a Anny, rozené Preisové. Za války (20. 6. 1942) byl zatčen Gestapem a internován jako *Politischer Häftling* v koncentračním táboře Kleine Festung Theresienstadt. Po více jak čtvrt roce byl převeden do Kladna a do r. 1945 pracoval na černouhelném dole Prago IV Kladně – Dubí (Dunderka - Vrapice).

Gymnázium začal studovat v Litoměřicích a dokončoval v Roudnici n. L. První maturitu vykonal v roce 1945, druhou na Vyšší elektrotechnické škole v Praze - Ječné ulici v roce 1964.

Nadání, píle, systematická práce, cit pro jazyk, ale zejména cílevědomost, provázela jmenovaného během následujícího vysokoškolského studia od r. 1945-1950 na Filozofické fakultě UK v Praze, obor psychologie a filozofie pro učitelství na gymnáziích i při studiu jazyků na Ústavu moderních jazyků v Praze (v r. 1949 passed Cambridge University Proficiency Exam). Dne 17. 6. 1949 vykonal druhou státní zkoušku pro učitelství a 3. 11. 1950 získává hodnost PhDr. Zajisté už během těchto studií se začaly rýsovat dnes zřetelné (nepřehlédnutelné) vlastnosti i předpoklady Jara Křivohlavého pro vědecko-výzkumnou, pedagogickou i akademickou dráhu.

Se zápallem sobě vlastním se pustil jako odborný asistent – psycholog na Ústavu lidské práce (1950-1954), ale zejména pak na Výzkumném ústavu bezpečnosti práce v Praze (1954-1967) do výzkumu v aplikované oblasti psychologie práce – cíleně v ergonomii i inženýrské psychologii. Tady mu vždy šlo a stále jde o člověka, o jeho „well being“, o respektování jeho fyzických i psychických potřeb a možností při úpravách pracovního prostředí, konstrukcí zařízení, s nimiž člověk přichází do styku, včetně konstrukce strojů i řízení procesů výroby. V této souvislosti si připomeňme jeho knižní publikaci, jež vydává v roce 1964 společně s MUDr. Branko Krýžem pod názvem *Psychologie práce a hygiena práce* a v roce 1970 *Člověk a stroj*. Do tohoto období spadá také jeho velký zájem o metodiku a teorii her (v r. 1971 vydává SPN Praha jeho knihu *Metodika experimentálních her*). Svoje patnáctileté zkušenosti z výzkumu v oblasti psychologie práce zúročuje mj. ve své kandidátské práci a dne 8. 12. 1966 získává vědeckou hodnost CSc. Bohužel, v r. 1967 přichází jeho další, a jak sám s obrovskou mírou pokory a lidskosti říká: „zvláštní životní událost“.... z náboženských důvodů je na hodinu propuštěn z Výzkumného ústavu bezpečnosti. Ano, Jaro Křivohlavý vždy byl a je křesťanem s velkým „K“. Je členem Českobratrské církve evangelické (ČCE). Pokřtěn a konfirmován v roce 1939. Od roku 1955 doposud členem Bránického sboru ČCE v Praze 4, deset let členem seniorátního výboru v Praze a patnáct let laickým členem synodní rady (vedení) církve. V r. 1967 se zúčastnil zasedání WCC Church and Society v Ženevě a o rok později jako adviser zasedání 4. valného shromáždění Světové rady církví v Uppsale. Rok 1967 se mu tak stává životním mezníkem – začíná jeho druhá etapa pracovního i odborného, speciálního zájmu o sociální psychologii. Přechází do resortu zdravotnictví a zahajuje své 25leté působení na Institutu pro další vzdělávání lékařů v Praze. Nejprve jako asistent na katedře posudkového lékařství a posléze jako docent psychologie (habilitoval 15. 6. 1976) přednáší a angažuje se v předatestační přípravě lékařů. Dost možná, že ona „zvláštní životní událost“ přispěla k tomu, že se Jaro Křivohlavý „zakousl“ do problematiky sociální psychologie, zejména do řešení otázek verbální a neverbální komunikace, srozumitelnosti řeči, tvořivého řešení konfliktů, a zvláště pak do umění naslouchat. V r. 1973 vydává Avicenum jeho *Konflikty mezi lidmi*. Z tohoto období je odborně nejcennější asi kniha *Zwischenmenschliche Konflikte und experimentelle Spiele*, Bern: Hans Huber Verlag, 1975. O zdravých vztazích mezi lidmi píše Jaro Křivohlavý v publikaci *Já a ty*, Praha: Avicenum, 1977 (2.vyd. v r. 1988), otázky psychologie lidské komunikace pak ozřejmuje v dalších knižních publikacích: *Sociální a pedagogická komunikace ve škole* (spolu s J. Marešem, Praha: SPN, 1989), *Neverbální komunikace* (Praha: SPN, 1988), *Jak si navzájem lépe porozumíme* (Praha: Svoboda, 1988), byla nejčtenější knihou. Nejen pro lékaře, ale i ostatní zdravotníky připravil jubilanť *Rozhovor lékaře s pacientem* (2. vyd., Praha: ILF, 1995).

V tomto období svého života se začíná profesor Jaro Křivohlavý stále více zabývat problematikou klinické psychologie, zvláště pak otázkami stresu, zvládnání životních obtíží lidmi těžce nemocnými (spec. s diagnózou rakoviny), vztahy mezi pacientem a lékařem, otázkami psychologie zdraví a psychologie nemoci. Vždy mu šlo o hlubší vhled do duše člověka, který se propadá do nemoci, zvláště pak do těžké (chronické) nemoci, případně toho, který je handicapován a snaží se svou situaci zvládat pokud možno na úrovni. Snažil se poznat to, co ztěžuje vyrovnávání se s těžkými zdravotními životními problémy a naopak i to, co lidem pomáhá zvládat stres. V odborných časopisech, v knižních publikacích, ale i na přerůzných setkáních pak jubilant seznamuje širokou veřejnost s tímto pojetím speciální oblasti svého zájmu. Viz: *Vážně nemocný mezi námi* (Praha: Avicenum, 1989), *Křesťanská péče o nemocné* (Praha: Návrat domů, 1991), *Bolest – její diagnostika a psychoterapie* (Praha: ILF, 1992), *Povídej – naslouchám* (Praha: Návrat domů, 1993), *Jak zvládat stres* (Praha: Grada Avicenum, 1994), *Mít pro co žít* (Praha: Návrat domů, 1994), *Tajemství úspěšného jednání* (Praha: Grada Publishing, 1995), *Poslední úsek cesty* (spolu s S. Kaczmarczykem, Praha: Návrat domů, 1995), *Jak zvládat depresi* (Praha: Grada Avicenum, 1997), *Jak neztratit nadšení* (Praha: Grada Publishing, 1998), *Pastorální péče* (Praha: Oliva, 2000). V r. 2001 vydává Portál jeho nejvyšší učebnici *Psychologie zdraví*, v následujícím roce se objevuje na knižním trhu *Psychologie nemoci* (Praha: Grada publishing) a v r. 2003 vychází 2. rozšířené vydání *Jak zvládat depresi* (Praha: Grada Avicenum).

V současné době se profesor PhDr. Jaro Křivohlavý, CSc. zabývá otázkami humanitní psychologie, zvláště pak problematikou zrání osobnosti, odpouštění, spiritualitou a smysluplností života, životní moudrosti, včetně otázek naděje i radosti. A jak sám dodává: „*Jde mi o hlubší vhled do souhry fyzické – psychické – sociální a duchovní souhry faktorů našeho myšlení, citění a jednání. Můj zájem je soustředěn zvláště na to, co se jinak zahrnovalo do problematiky charakteru člověka a čemu se v poslední době v psychologii začíná věnovat zvýšená pozornost... (díky za to, že jsem se toho dočkal).*“

Dokladem jeho současného snažení jsou knižní publikace z r. 2004: *Pozitivní psychologie* (Praha: Portál), *O odpouštění s Jaro Křivohlavým* (Praha: Karmelitánské nakl.), *Jak přežít vztek, zlost a agresi* (Praha: Grada Avicenum), *Duševní hygiena zdravotní sestry* (spolu s J. Pečenkovou, Praha: Grada Avicenum).

Pedagogická a přednášková činnost profesora Křivohlavého byla a je rovněž velmi rozsáhlá. Slyšet jubilanta přednášet je zážitkem nejen z hlediska kvality a novosti obsahu sdělovaného, ale zejména z pohledu jeho zaujetí, nadšení pro věc, citlivost formy i způsobu přednesu. Vždy mu šlo nejen o sdělení, ale hlavně o lidské, interakční sdělení. Svoje lektorské a jazykové dovednosti začal jubilant uplatňovat také v zahraničí. Po dobu školního roku 1977/1978 učil jako Wilhelm Wundt Ehren-Dozent na universitě v Lipsku (SRN) za vedení jejího Psychologického ústavu profesorem Dr. Vorwergem. V letech 1985-95 přednášel (systémem en-block) na universitě v Innsbrucku (Rakousko), na oddělení sociální psychologie (za jejího vedení profesorem Pio Sbandim). Jako hostující profesor pro obor sociální psychologie (1. června 1996 jmenován profesorem) přednášel na univerzitách v Norsku (Oslo) a Švédsku (Uppsala a Umeo), Německu (Marburk, Berlin, Jena, Drážďany), Nizozemí, Maďarsku (Budapešť), Polsku (Varšava, Poznaň, Wrocław), Slovensku, Rakousku, Itálii, Anglii, USA (Boston a Cincinnati), Venezuele (Carracas), Jižní Koreji (Soul). U nás od roku 1995-2000 učil na ETS (Evang. teolog. semináři) v Praze. Doposud přednáší na Fakultě humanitních studií UK v Praze.

Náš jubilant je členem v různých odborných organizacích. Jeho členství však nebylo a není nikterak pasivní, u mnohých byl zaníceným zakladatelem, leaderem a vůdčí osobností, zejména pak v sekcích Psychologie zdraví a Psychologie náboženství při ČMPS. Je dlouhodobým členem České lékařské společnosti Jana Evangelisty Purkyně, členem Americké společnosti křesťanských poradců (American Association of Christian Counsellors) a členem předsednictva nadace ADRA, která usiluje o zvýšení úrovně života a zdraví v ČR i v zahraničí a poskytuje pomoc obětem živelných katastrof.

Největší sociální oporu, kromě víry, má profesor Křivohlavý ve své rodině a zejména pak ve své manželce Martě (v r. 2001 slavili zlatou svatbu), se kterou společně zvládali nejen ony „zvláštní životní události“, ale prožívají i velké radosti se svými dvěma syny Jaromírem a Pavlem i dcerou Martou, ale hlavně se sedmi vnoučaty.

Výše uvedené životní jubileum nám dává nejen příležitost se seznámit s životní cestou, pracovitostí, skromností, s nezdolností, smysluplností a bohatou autorskou invencí prof. PhDr. Jara Křivohlavého, CSc., ale ukazuje nám současně, že lze pro co žít, že záleží jen na nás, co z toho, co nám bylo dáno, vytvoříme. A to co „Jaro 80“ až dosud vytvořil a vykonal, je velkým vkladem do naší soudobé orientace. Blahopřejeme a děkujeme.

Doc. PhDr. Bohumil Koukola, CSc.
klinický psycholog
vedoucí Ústavu pedagog. a psychol. věd
Filozoficko-přírodovědecká fakulta
Slezská univerzita v Opavě

Zpráva o činnosti ČMPS za rok 2004

V roce 2004 měla Českomoravská psychologická společnost měla 970 individuálních členů a 2 členy kolektivní (Asociace klinických psychologů a Asociace poradenských psychologů). Rada ČMPS se v průběhu roku 2004 sešla 7x.

Organizační činnost ČMPS

- ➔ V březnu byl distribuován **sborník z Psychologických dnů 2002 : Kořeny a vykořenění**, vydal Psychologický ústav AVČR ve spolupráci s ČMPS a s katedrou psychologie FFUP Olomouc.
- ➔ Se záštitou ČMPS a SPS se konaly **IV. Mezinárodní studentské psychologické dny** ve dnech 21.- 22. dubna 2004, které pořádala Katedra psychologie Filozofické fakulty University Palackého v Olomouci.
- ➔ ČMPS se účastnila organizace **návštěvy americké arteterapeutky Diane S. Safran** (3. - 17. 5. 2004), během níž proběhly 2 workshopy (Praha, Olomouc) a 1 přednáška (Praha). Akce pořádala Česká arteterapeutická asociace ve spolupráci s Katedrou školní a pedagogické psychologie PedF UK a Českou asociací studentů psychologie - ČASP.